

ВОЄННЕ СВЯЧЕНЕ

Сатиричний жарт на одну дію

Пані Стефа, господиня буфету.
Директор Крілик.
Пані Крілик.
П'яний гість.
Композитор.
Прокурор.
Служниця.

Буфетова кімната. В глибині на столі посуд, полумиски зі стравами тощо. На передньому плані з правого боку столик, крісла.

ЯВА 1.

(Пані Стефа і служниця).

П. Стефа (видяє служницю полумиски з печенюю): Це вже все! Ідти і подавати гостям!
Служниця: Чи просити кожного гостя, чи самій накладати?

П. Стефа: Звичайно, просити! Адже тут самі інтелегентні люди... Хоч правда, що в сьогоднішніх часах і від найінтелегентнішого можна сподіватися, що замість одного шматка печені, загорне шів полумиска! Я завжди кажу, що: повний шлунок — це резервуар культури! По-рожній шлунок — кагут з культури!

Служниця: Тому я раджу, прошу пані — не просити гостей, а накладати на тарелі. Зіхер є зіхер — каже мій наречений.

П. Стефа: Ні, найкраще буде так: Як будете просити гостей, то не просити: „прошу брати печені“, а так: „прошу брати один шматок печені“. Це люди інтелегентні і зрозуміють, у чому річ.

Служниця: Добре! „Прошу брати один шматок печені“. А як котрий візьме два, то я вищу йому дошку з підливою просто на штани! (Іде з полумисками до виходу).

П. Стефа: Стривайте, стривайте, Марусю! Ви знаєте мого чоловіка?

Служниця: Ні, не знаю, прошу пані.

П. Стефа: Він сидить там при почеснім столі, під самим дзеркалом, такий лисий... Будете пам'ятати?

Служниця: Авіжеж! Як під самим дзеркалом сидить, то вже буду знати!

П. Стефа: Отже уважайте, щоб йому там не було кривди, розумієте?

Служниця: Кривди напевно не буде мати, прошу пані. Я вже постаралася!

П. Стефа: Ну, глядіть мені! А тепер, з Богом! (Служниця виходить).

ЯВА 2.

(Пані Стефа сама, потім пан і пані Крілики).

П. Стефа (порається коло стола з посудом): Ні за що в світі не хотіла б я вже бути господинею на такому прийнятті в третьому році війни! Якби не те, що мій чоловік є членом правління нашої „Спільноти для загальної дрімоти“, то я й сьогодні не була б узляла на себе цього об'язку! Кожний гість має тепер апетит за десятьох! Якщо їде про їжу, то сьогодні по найкультуришій людині можна всього сподіватися! (Виймає заховану глибоко в буфеті тарілку з печенюю, і швидко їсть при буфеті): Ніхто не повірив би, що я сьогодні нічого в устах не мала! Цілий день біганина й біганина!

(Входить директор Крілик і пані Крілик).

Крілик: Ось тут, Котику! Тут спокійно, нікого немає. Адже це сором! Такий директор „голодної кухні“! Скарпетка буде сьогодні промовляти, такий керманчик похоронного закладу „Наша майбутність“ буде вголосувати якесь принітти, навіть якийсь там доктор Гудзунатий, звичайний собі професорина університету, буде вклати свої нісенітні, а ти, власник фабрики, будеш сидіти і ні пари з уст, як перший-ліпший колонійний посол з УНДО?

Крілик (жалісно): Але ж, Мотику, там подають горілочку, і закусокку, і печенючку, я бачив, понесли, і всякі інші а... астрономічні присмаки, а я маю сидіти тут у занерт і ро... ро... родити промову!

Крілик: Ось, Котику, не астрономічні присмаки, а гастрономічні, навчися вже раз не плутати поняття!

Крілик: Я — я не плутаю поняття, Мотику, лише мені так якось зник за-заскакує!

Крілик: Ось, маеш тут столик, сідай і пиши! (Побачила п. Стефу): Ах, пані мабуть тут господиня? Дозвольте, що мій чоловік сяде тут на хвилину і обдумає собі промову! Мого просити, щоб хоченно сказав кілька слів... ніяк не міг відмовитися!

П. Стефа: Будь ласка! Будь ласка! Якщо тільки не будуть тут нанові перешкоджати. Бо, скажу вам, пані, в нинішніх часах кухні — це правдивий психотехнічний інститут! Кожний приходиться сюди показати, до чого він здібний!

Крілик: Ось, Котику, сідай і пиши! До побачення, пані! Котику, сідай і пиши! (Виходить).

ЯВА 3.

(Крілик і пані Стефа).

Крілик (поправляє зачіску, краватку): Вибачте, пані, але, якщо я не помилюся, то ми давні знайомі!

П. Стефа: Нарешті, пане Крілик! В присутності того свого Мотика ви щось недобачаєте! Я думала, що вже зовсім не пізнаєте мене. Але ж бо я ні змінилася за цих два роки, як вас тут не було! Потовстіли, погубішали! Навіть не знаю, як вас тепер величать: певно якийсь (показує, як кермують) керманчик?

Крілик: Скромніше, скромніше, пані Стефо! Я тільки директор, ані генерал-директор. По правді сказати, не люблю я цієї нової назви „керманчик“, вона пахне кораблем, а я на згадку про корабель зараз дістаю морську хворобу! Як хочете знати, я є тепер директором Картолунтесту.

П. Стефа: Картолунтесту? Що ж воно за трест?

Крілик: Ах, ви ще не чули про наш трест? Картолунтест — це зовсім просто: Картопляно-лупиновий трест, або іншими словами: снілка для перерібки і збуту картопляної лупини. Картолунтест!

П. Стефа: Снілка для перерібки і збуту картопляної лупини? Перший раз чую! Що можна виробляти з картопляної лупини?

Крілик: Ого-го, пані! Все! Формально все, що хочете! Картопляна лупина, це тепер, можна сказати, — універсальна сировина. Виробляємо з картопляної лупини: ерстен: різні мармеляди і конфітури першої якості!

Стефа: Ах!

Крілик: Особливо наша помаранчева конфітура, що називається „Ріго... ріго... риголетто“ — безкожуренішна! Але це ще не все! Ми виробляємо з картопляної лупини також швейцарський сир, туалетне мило, терпентинову масу до підлоги, ну і десятки інших подібних продуктів.

Стефа: Боже, до чого доходить людська техніка! А все для нашого добробуту і щастя!

Крілик: Але я це ще не все! Найбільший попит ми маємо на оригінальний, неперероблений товар, який є найкращим лком на надто товсте нузо.

П. Стефа: Вже наперед запанує як постійний покупець на ваші вироби! Адже ми давні добрі знайомі, пане директоре... пане Котику!

Крілик: Пані Стефо! (Робить жест запрошування і цілує її в руку).

П. Стефа: А тепер до роботи, пане директоре, ви забули, що маєте обдумати собі промову! Найкраще ідіть тут до комірки, де стоять наші припаси. Тут ніхто не буде вам перешкоджати!

Крілик: А, чудово, чудово! Дайте ще раз поцілувати нашу ручку! (Цілує). Стефа зачинає за тми двері.

П. Стефа (бере тарілку з печенюю, їсть): Ніхто не повірив би, що я сьогодні ще нічого в устах не мала!

ЯВА 4.

(Входить п'яний гість).

Гість: М-ми хочемо горілки!
П. Стефа: Чого? Горілки? Ви, пане, і так уже мабуть забагато випили! Нема вже горілки!

Гість: М-ми хочемо горілки!
П. Стефа: Горілки більше не дістанете, бо горілки вже нема! Розумієте?

Гість: Ми хочемо горілки!
П. Стефа: Пане, я раз казала вам, що горілки вже нема! Прочу вніти зідсіля!

Гість: Ласкава пані, ви дуже шимпані... шимпані... шимпанітична особа, дозвольте, що скажу вам щось на вухо. (Кричить їй до вуха): Ми хочемо горілки!

П. Стефа: Ритуку! Пане директоре! Пане Крілик! (Відчиняє двері до комірки, в дверях стає Крілик з чаркою і пляшкою в руці).

Гість: Ага, ось де горілка!
П. Стефа: Пане директоре, викиньте цього нахабу за двері! Він мене ображує!

Крілик (кладає пляшку і чарку на стіл): Будь ласка, будь ласка, але чи це конче?

П. Стефа: Він цілком п'яний!
Гість: Ми хочемо горілки!
Крілик (здаєка): Пане... пане той... викидає вас за двері!

Гість: Ми хочемо горілки!
Крілик (до п. Стефи): Він мене не слухає! Це якийсь неспиндип... неспиндип... неспиндипований тип! Але я маю на нього відновний аргумент! (Виймає з портфеля банкот і обережно зближається до гостя): Пане... пане секретарю, постарайтесь переселити свою особу з цього помешкання на якесь інше...

Гість: Що-що?
Крілик (всуває йому в руку банкот): Будь ласка, будь ласка, постарайтесь... переселити себе на якесь інше помешкання... може при цьому будуть які кошти, то це на кошти.

Гість: Ага, це на кошти — розумію (хопає гроші), але „переселити“ не розумію. А зрештою, я тут не урядую, будь ласка, завтра до мене до біра! (До п. Стефи): Ми хочемо горілки!

Крілик: Маеш тобі! Гроші взяв і дає своє! Пані, я його знаю: він з житлоуправління! Давайте йому горілку, нема ради! Поки ми його викинемо, то він скоріше покидає нас з наших власних помешкань. Це сьогодні не трудно!

П. Стефа: Що? Викинути мене з помешкання? О, Боже! Ледве чоловік спромігся на те незвичке „п'яні-княвляне помешкання з меблями по жидках... (Дас гостеві одну пляшку з комори, потім другу, потім ту, яку вніє Крілик): Візьміть, візьміть, будь ласка! Як буде замало, то, прошу, прийдіть ще! Для нас завжди знайдеться! Тільки з тим помешканням там уже...

Гість: Нічого не обіймаю, нічого не обіймаю... (Виходить. У дверях): В горілці наша майбутність!

ЯВА 5.

(Крілик і п. Стефа, потім композитор).

Крілик: Уфф! Нарешті мій його спекаліся! З таким небезпечно зачіпатися! Це якийсь неспиндип... Одне слово, він надається до криміналу!

П. Стефа: Чи я вам не казала, пане директоре, що сьогодні кухня — це справжній психотехнічний інститут? Кожний приходиться сюди показати, до чого він надається.

Крілик: До чого як до чого, але до промови і сьогодні ніяк не надаюся!

П. Стефа: А може зате до чого іншого, пане Котику...
Крілик: Ко-коли забрав... (показує на стіл).

П. Стефа: Що забрав?
Крілик: Горілку забрав!

П. Стефа: Нічого. Я маю тут іншу! (Витягає з буфету пляшку і чарку).

Крілик: За нашу давню приязнь!
П. Стефа: Я хіба лиш цю одну чарку, бо це готова впитися! (П'ює). А тепер, будь ласка, закустіть, пане... пане Котику... (Дить. Крілик при столі, п. Стефа стоїчи при буфеті). Не повірте, пане директоре, що я сьогодні ще нічого в устах не мала!

(Вбігає композитор).

Композитор: Де моя печеня? Де моя печеня? Я не дитав печені! Що це за такі порядки? Я не є яксид обслужений!

П. Стефа: А це що за Пилип з конопель? (До композитора): Нам дуже прикро, пане... пане Кучериний... але, видно, печені не стало для всіх! Ми на це нічого не порадимо!

Композ.: Що значить для всіх? Я не є ніякі „всі“! Я не є ніякий Кучериний! Я композитор Мелетій Поцілуйко, і мені належить печені! Я маю запрошення на сьогоднішній вечір (довго шукає запрошення, врешті виймає). Прому, прошу, з цього запрошення можна читати, як з нот. Тонація дур, о! Написано: запрошуємо вас на свячене, але нема ніякого касівника на печеню! Без касівника! Чиста тонація дур! Дур! Дур!

П. Стефа: Що ж ми зробимо, пане композиторе, коли печені не стало!

Композ.: Робіть, що хочете, мені що до того! Я два тижні мав про цю печеню, вона була доміантою у мой творчості, контрапунктом мого покладання, вона стала лейтмотивом мого нового твору „Аппасіонато кон грація“ опус 7. 777, а коли, врешті, прийшла ця довгождана хвилинка... мій суєд по правому боці загорнув решту цієї божественної симфонії з полумиска, а мені залишилося саме капустяне „піччкато“! Пані, я домагаюся від вас печені! Дур-р-р-тонація без ніяких касівників! Дур! Дур! Дур!

П. Стефа (до себе): Це якийсь, справді... композитор! Ах, я розумію вас! Така високоартистична душа, така чутивна на життєві невзгодни психіка, і раптом... таке розчарування: касівник на печеню! (До себе): Що мені з ним робити? (До композ.): Але не беріть собі так цього до серця, пане композиторе. Адже є на світі ще одна річ майже-майже так само приємна, як — печеня, це — любов! Вже саме ваше прізвисько, пане... пане Поцілуйко, являє так... еротично. (Зітхає). Я думаю, що ви маєте величезне поводження у жінок, пане Поцілуйко!

Композ.: (підлещений): О, так-так! Ви це серйозно? Яка ви мила! Е-е! На це мене не візьмете! Давайте мені мою печеню! Дур! Дур! Дур!

Крілик (вже трохи сп'янілий, присуваючи до себе полумиску з печенюю): А моя думка така: Кому не стало печені, нехай швидко їсть саму капусту, бо й капусту не стане!

Композ.: (побачив полумиску з печенюю на столі): А не що? Ось, де моя симфонія, ось, де моє „аппасіонато кон грація“ опус 7. 777! (Кидється до стола і схоплює полумиску). Ух, ви, кровопивці, живодуни, спекулянти! (Вбігає, захоплюючи по дорозі також тарілку п. Стефи, так що вона не бачить). Дур! Дур! Дур!

ЯВА 6.

(Крілик і п. Стефа).

(П. Стефа заходиться від сміху).

Крілик (обурено): Це нечуване! Такий „ріднянц-по“! Такий... такий... Кенігсвустенгазен! Такий...! Можна б думати, що він живе духом Воїниж, а він... цілий полумисков печені мені з-під носа схопив! І це називається композитор! Це хіба якийсь кандидат на міністра для колоній! У нього контингент був би стільки на 125 процентів! Це певне! Стефю, виниймо, виниймо за втрачені аюзії...!

П. Стефа (сміється): Ох, не видержу, не видержу, композитор схопив полумиску і зробив фуґато! Ой, не видержу! Ну, за втрачені аюзії, Котику!

Крілик (шукає закуски): Сама капуста! Це просто музикальне свистно!

П. Стефа (рівночасно шукає своєї тарілки): А де моя тарілка з печенюю?

Крілик: Пан міністер від колоній зареєстрував і вашу тарілку!

П. Стефа: А я сьогодні ще анічогісінько в роті не мала! (Зітхає і набирає собі теж тарілку капусту). Одне тільки капустяне „піччкато“...!

Крілик: Це одну чарочку, ще одну чарочку для розради душі! (Наливає). Моя солодка, золота Фуґато! (П'ює). А на закуску дайте поцілувати вашу ручечку...!... (хоче поцілувати її в уста, але хтось стукає).

ЯВА 7.

(Ті ж і прокурор).

Висувається живіт, потім прокурор. На відлозі блюзи і на штанах великі плями з розлитого сосу!

Крілик: Знову чорт когось несе!
П. Стефа (до Крілика): Мій чоловік! (До прокурора голосно, бо він недочуває): А! Це ти, татку!

Прокур.: Що-що? краватку? (Махає рукою): Що там краватка! Подивися, як я щільно виглядаю! Я прийшов, пане добродію, щоб зробити тобі, як господині цієї гостини, конкретне обвинувачення! Тут комплетно нема порядку! Це вечери — це просто, пане добродію, індоленція, аберація змислу прапорядку, імпотенція, пане добродію, вської честиності!

П. Стефа (до себе): Ого! Мій чоловік не даремно прокурор, вже обвинувачує!

Прокур.: Якби не в свячене нашої „Спільноти для загальної дрімоти“, де є членом правління, то я просто... пане добродію, не заллзив би за цю вечерю! А так, що ж! Все одно, як член правління, не плачу і не можу зробити цієї демонстрації!

П. Стефа: Добре, добре, але скажи Бога ради, що це сталося, що ти так виглядаєш?

Прокур.: Скажи мені, що це за служниця, що ти її взяла сьогодні для обслуґи? Вилла мені шів полумиска підлива на штани, а потім обхлїпала мені цілу плу від блюзи!

П. Стефа: Ах, Боже, що та Маруся заробила!
Прокур.: А вже найбільше обурило мене те, що одначасно тому ідітові, мому найбільшому ворогові, меценасові Пшперечному, якому я з честиності, як гостеві, відсхупна своє місце, вона догоджунала, як якому принові! Ані не смілося їй підити його тією проклятою підливою-так, як мене!

Стефа: Отже ти посадив меценаса Пшперечного на своє місце, там під дзеркалом?

Прокур.: Авіжеж! Він наш визначний гість, і хоч по-заочі не називає мене інакше, як „глухий бовван“, то все таки, кого як кого, а його я мусів посадити на почесне місце!

П. Стефа: Якщо так, то сердься на себе самого! Я сказала служницю, що ти сидиш під дзеркалом і накладала їй, щоб тебе спеціально доглядала, а ти...!

Прокур.: Доглядала? Гарно мені доглядала! З такими служницями ми ніколи не збудемо власної держави! Та я П перед суд! Я П до криміналу! (Виходить).

ЯВА 8.

(П. Стефа, Крілик, потім Кріликова).

П. Стефа: Ну, як подобаєсь вам мій чоловік?

Крілик: Скажу тобі, Фуґито, що твій чоловік знаменито надається на голову допомогового комітету... ерстен: недочуває! а цвітене: має апетит, як бова конструктор!... те... як боа інструктор! Дай поцілувати твою ручку...! Но дай же врешті поцілувати твою... (пазнається поцілувати її в уста).

П. Стефа: Але ж, Котику, дай спокій, дай спокій, ще хтось надіде!...
(В дверях стає п. Кріликова).

Крілик: Дай поцілувати свої усточки!... Ти моя доміант!... Ти моя апасіоната... Я не можу себе втримати!... Я горю в огні пристрасти до тебе!...
Кріликова: Що? То ти так пишеш промову?

Крілик: Ритуйте, хто в Бога вірує!
Кріликова: Зараз мені марш додому! Він не може себе втримати! Він горить! Він сама пристрасть! Чому ти вдома не такий темпераментний?

П. Стефа (збентежено): Пані вибачать! Я сказала вам наперед, що сьогодні кухня так, як психотехнічний інститут. Кожний приходиться сюди показати, до чого він здібний. Саме ваш муж хотів теж...!

Кріликова: Що? Ви хотів тут показати, до чого він здібний? Но, мій дорогий, до цього ти найменше здібний! Це я вже можу сказати тобі без ніяких інститутів! Марш мені додому!

Крілик: Мотику, а моя промова... Я ж маю вигосити промову! (патетично): Пані і панове!... В цей буремний, пане добродію, час... в цю добу вагітну... в цю добу, що так скажу, в деп'ятому місяці... коли під молотом істерії те... істерії, пане добродію, ми, що так скажу, сам смалєть наші... тверда і непохитно стоїмо при керрррі!...

Кріликова: Що, що ти там про якусь керму ле-печеш? Я тобі дам керму! Марш мені додому! (Виймає його з кімнати).

Крілик (длучи): Непереможним кроком ідемо до світлого завтра!...
Кріликова (вишкляючи чоловіка, до п. Стефи):

Вх!

П. Стефа: Пхі! Таке чуперадло! Така жива торпеда! (Витягає з буфету ще одну тарілку з печенюю, сїдає і їсть). Ніхто не повірив би, що я ще сьогодні нічого в устах не мала!

Завіса.